

THE SUNDAY MORNING BUSINESS HALACHA PROGRAM

נזקי שכנים
Week 9

ח"מ קנ"ג ו'- י"ג

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

סעיף ה' יא שאין לו בו לא פתח בו. עין דרישה [סעיף י"א], אם הנאמני לשון המוס' דף נ"ט [ע"ב] שכתבו דר"ה ואפילו בעל החצר כו', דאף שזאמוזו נד שהגג פתוח להחצר לרץ לעשות מעקה גבוה ד' אמות ור"ל וכשהוא גבוה כ"כ אין שייך לומר שזינא זח למעלה מהמעקה וישתמש בו ויראה משם, דאין דרך שימוש בן, י"ל שמיימי שמואל היו בנקן וזית בסוף המעקה שהוא נלד שכל פני חצירו, ע"כ. ור"ל דבשאר ג' נדדי גג אף שארץ ג"כ לעשות מעקה כדי שלא יפול הטפל משם, מכל מקום אינו גבוה כל כך, ועיין דרישה: יב וגם לבנות כנגדו כו'. עיין פרישה [סעיף י"א], אם כתבתי דכנגדו דקאמר

ה' דא"ש מי שכתב שכל זה אינו אלא בחצר חבירו י"א שאין לו בו לא פתח ולא חלון אבל בחצר של שותפים שיש עליו פתחים וחלונות אם רוצה להוציא זיו לפני חלונו להשתמש עליו אינו יכול למחות בו שהרי מחלונו רואה בו ומה יעשה לו היוק' י"ג וגם לבנות כנגדו בלא הזיו אינו יכול לבנות מפני חלונותיו. הגה י"ד ויש מי שכתב שאותן זיון שמואלין מגג של רעפים מפני קיום הכותל מן המטע אין בעל החצר יכול למחות ואין לו חזקה וכשיראה זה לבנות י"א סלקס לגמרי.

ו' הרוצה להוציא צנור על חצר חבירו כדי שיקלה שם המים או שעשה מזחילה (פירוש צנור גדול שהמים עוברים בו) על כתלו כדי שיהיו המים נזחלים ויורדים לחצר חבירו בעל החצר מעכב עליו ואם לא מיחה בו החזיק זה בצנור (י"ג) ויש אומרים דגם בחזקה זו צעין חזקה שלש שנים וטענה וכלל זה לא מיקרי חזקה) רצה אחר כך לסתום הצנור בעל החצר מעכב עליו שכשם שהחזיק בעל הגג לשפוך מימיו לחצר חבירו י"ז א"כ החזיק בעל החצר שיהיו מימיו גגו של

צנורים ומקורות יג טור ספיף י"א כס' ר' ישעיה פסקי הרי"ד ג"ט ע"ב. יד) כן כתב נמק"י פסק חזקה הכמים לי"ב ע"א מדפי הרי"ף. ד"מ (י"ט) ט'. טו) שם במשנים פ"ח משננים דין ה'. טז) טור ספיף י"ב וכו' כס' רש"ם ראה ג"ח ע"ב ד"ה המרוב ור"ה אין לו ורש"ל בתשובה ח"ב סי' כו. (ד"מ י"ב).
2) כ"ה במהדורת באה"ג. במהדורת של"ד: פירוש כעין רה"ט שהמים עוברים בו.

דיכול למחות משום דלא ניחא ליה לירד עמו דניחא ליה לאחר זמן. וי"ל דלאן הכל מודים, מיון דהכל יודעים דמדריך העולם לניחא לחבירו הדך נצדו להאריך זיו לחצירו עד עת שיצטרך לבנות שם: סעיף ו' טו הרוצה להוציא צנור על חצר חבירו כו'. הצינור נעשה באופן שהמים הנאים אל מוכו ימתקו על ידו מליפול סמוך להכותל, בין שדבק הצינור למחילה העשויה כמתח אורך גגו וע"י הצינור יורקו מי הגשמים מהכותל, בין שמעמיד הצינור בחלון צימו ואופך למוכו השופכין מי שמישו של צימו יורקו על ידו מהכותל, וכן משמעות הגמרא פרק חזקה הבאים [רי"ש דף (נ"ג) ג' ט"ז], ומשניהן איירי הרמב"ם כאן [המובא בצינורים אות ט"ז] ודוק: מיון כך החזיק בע"פ החצר כו'. היינו צנור הגג קיים, א"ל א"ל א"ל ר"ה לשנות מגג עליה, אין בעל החצר יכול לעכב, כ"כ נ"י שם [ל"א ע"ב מדפי הרי"ף] כס' הר"ה והר"ן [ג"ט ע"א ד"ה לירד] ולאפוקי הרעב"א [וראה

ערך לחם

סעיף י"ג ועיין לפנים דין ט"ו: סעיף ה' בסופו. אותן זיון שמוציאין מנג של רעפים מפני קיום הכותל מן המטע, זה נהנה וזה אינו חסר, ואינו יכול

טור זהב

סעיף ה'. יסלקם לגמרי. הא דהקשה הסמ"ע (סק"י) [סקי"ד] מסימן קנ"ד, נראה דרמ"א תירצו בלשון זה, וכונתו, דהכא אין עליו לטרוח לתבוע אותו, כיון דהיוק בחצירו הוא יכול לסלקו, ובעל הזיו יהיה מוכרח לתבוע אותו שלא יסלקו, משא"כ בהיוק ראה דסימן קנ"ד שיצטרך בעל החצר לתבוע את בעל החלון שיסתום חלונו כדי שלא

באר הגולה

סעיף ה' ט. טור ספיף י"א כס' ר' ישעיה [פסקי הרי"ד ג"ט ע"ב]. סעיף ו' י. לשון הרמב"ם שם [פ"ח משננים] דין (ט') (ה') ממשנה וגמרא שם דף ג"ט ע"ב. כ' שם [ג"ט ע"א] מימרא דרב יהודה אמר שמואל, וכרבי יוסא וכרבי אשעיא בן צנן. ל' וכמה כנ"י בשם הר"ה והר"ן, א"ל א"ל א"ל ר"ה לשנות מגג עליה אין בעל החצר יכול לעכב עליו, ולאפוקי הרעב"א דחולק ע"ז. סמ"ע [סמ"ח] כס' ד"מ.

ד"ה כבעל א"ג כו', רק שרש"ס מפרש סמוך לכתלו. ועיין ג"ח [שם]: סעיף ה' ית. יש מי. ומה מודה רב הונא לרב יהודה [ג"ט ע"ב] אפילו בזי טפס, ואפילו לענין הולאמו, וכמ"ש שם לימא דהיאק ראה כו': יט. ריש. ג"כ כ"ל [סקי"ה] כמ"ש [שם], דאמר ליה לפשמיסתא כו', ואף רב הונא לא קאמר אלא משום דחזיא למיתלח ביה כמ"ש שם: כ. ואין לו חזקה. דכל שאין יכול למחות אין לו חזקה, כמ"ש שם בזו וחלון, כמ"ש במרדכי (סי' הקנ"ג) והנהו מיימוני [פ"ו מהלכות שמים אות ג']. ועיין לקמן סימן קנ"ד סעיף כ"ב נהג"ה: כא. וכשירצה. ר"ל לענין זה אין לו חזקה, דהא אין יכול למחות בו: סעיף ו' כב. בעל החצר. דכל שיש לו חזקה יכול למחות, כ"ל [סק"ב]: כג. ואם כו'. אפילו צינור למקומו יש חזקה, רק לבנות כמ"ש בסעיף ח', וכמ"ש בגמ' שם [ג"ח ע"ב]:

באר היטב

סעיף ה' ה. פתח. המוספות כתבו ח"ל, דאף שזאמוזו נד שהגג פתוח להחצר לרץ לעשות מעקה גבוה ד' אמות ור"ל וכשהוא גבוה כ"כ לא שייך לומר שזינא זח למעלה מהמעקה וישתמש בו ויראה משם, דהא אין דרך שימוש בן, י"ל שמיימי שמואל היו בנקן וזית בסוף המעקה שהוא נלד שכל פני חצירו, ע"כ. ור"ל דבשאר ג' נדדי גג אף שארץ ג"כ לעשות מעקה, מ"מ אינו גבוה כ"כ עכ"ל הסמ"ע [סקי"א]. ועיין בתשובת מהרש"ם [חרי"ם] סי' תס"ב. [שי"ך סקי"ד]: ה. כנגדו. ר"ל במקום היו ממש, דאף אם היו הוא למטה מהחלון או נצדו במוך משך טפס מהחלון, אסור לבנות

בכתיב נמצא ציון זה על המשך דברי המחבר. כך החזיק בעל החצר וכו'

בבתי ציונים
אלו על דברי
הרמ"א
בס"ח

ריטב"א דחולק ע"ו, עכ"ל סמ"ע [סק"י]. * ועיין בתשובת ר"ש כהן
ספר ג' סי' פ"ג, ובתשובת מהר"אן ששון סי' ס"ח [קש"כ]: סעיף ד'
ז' לעקור הצנור מצד זה כו' עד אין בע"ה החצר כו'. עיין דרישה
שם הארכתי בניאור דברי הרמב"ם בזה, אם כהן דין זה מכה פירושו

המשנה והאוקימותו שכ"ס, דפירש
המחז אין לו חוקה לענין שבעל החצר
אין לו זה חוקה למחות בבעל הגג
מלקצרו או לעקור מצד לצד, או שכחב
כן מסביר כו', עכ"ל הסמ"ע [סק"י].
ופירוש זה אין לו שחר, דא"כ מאי
קמ"ל רב יודא אמר שמואל * כי היכי
כו' [גיט"ע"א], הלא לפ"ו נאמר היטב
הוא בנתינתן דיש לו חוקה לבעל
החצר, ותו איכא למידק, דאם כן ל"ל
דמחילה יגרע כה המחזיק במחז, ו
במחילה יכול בעל החצר לקצר ובמחז
אינו יכול לקצר, זה אינו עולה על
הדעת כלל, ותו, דמירוק רב ירמיה
לענין בנין לא יהיה שוה לפ"ו עם שאר
מירואים והיו סברות הפוכות, לכן ודאי
שמסביר למד זה, ודוק: ה' אין בע"ה
החצר יבול' לעכב כו'. דרישה

בדפוסים
יחידים
ע"פ חת"י
וכ"ו
בדפוסים
אחרונים

החברו באים אצלו לרשותו. הגה (י)מיהו אם
סתר בעל הגג וראה זה ושחק אצד זכותו דהוי
מחילה מיד כדאמרין לגבי סמימת חלון [י"ב] וכן אם
סילק בעל גג מחזו שלו בדרך מחילה מיד הוי מחילה
ואינו יכול להחזירה [י"ג] אצל אם נפל הכותל ועמד
קך שנים הרבה יכול לחזור ולבנות אימתי שיראה
עם המחז ואם עשה בעל החצר מעשה שרואה
שאינו רואה המחז וראה זה ושחק הוי מחילה.
ז' רצה בעל הגג י"ח לעקור הצנור מצד זה
ולהחזירו לצד אחר או שהיה ארוך ורצה
לקצרו י"ח אין בעל החצר יכול לעכב עליו
שלא החזיק אלא במימי הגג והרי הם באים
אצלו מכל מקום.
ח' וכן אם רצה בעל החצר לבלנות תחת
ציונים ומקורות ח' נ"י ל"א ע"ב מדפי הרי"ף, ד"מ (י"ז) י"ז.
יח' הנכיל בתשובה ח"א סי' אלף קל"ג ד"מ שם. יט' כן כה הרשב"א שם.
ד"מ שם. כ' שם נמכרם פ"ח משכנים ה"ה. (כ) שם נמכרם פ"ח
משכנים ה"ה.
ז' תוספת מהדורת הסמ"ע. ראה סמ"ע סק"ו.

בזה קאמר דאין שומעין לבעל החצר, עכ"ל סמ"ע [סק"י]. נראה דכח
כן כדי לישב דברי הרמב"ם [המורבא בציונים אות כ"ו] כדי שלא יסתרו דברי
גמוקי יוסף [ל"א ע"ב מדפי הרי"ף] בשם הריטב"א [גי' ע"ב ד"ה מאין
שהביא בית יוסף סוף סעיף י"ג, עיין שם:

ד"ה"ה תחת המחילה, ובין שהיא של עץ או אבן ס"ל להרי"ף [ל"א ע"א מדפי הרי"ף] והרמב"ם [פ"ח משכנים ה"ה] והרא"ש [פ"ג סי' ע"ב] דמותר לבנות
תחתיה ע"ש, ולא כטור [שם] שפסק לחלק בין של עץ לשל אבן, ותמה על הרא"ש למה לא הביא בפסקיו האוקימתא שבגמרא [גיט"ע"א] שמחלקת בין
של עץ לשל אבן, ובי"ה הסכים עמו. ושם דרישה תכחתי ופירשתי הסוגיא שבגמרא בענין אחר, וכו' נמיטנו בס"ד כמה קושיות שהניח הב"י ב"ע ע"ש:

ב"ע החצר יבול' לעכב כו'. דרישה ופירשה [סעיף י"ח] כתבתי
והוכחתי דהיינו דוקא כשאין בעל החצר טוען שמגיע לו היקף נחשמושו
שמשתמש שם במקום שירדו שם המים, אלא שבה למחות משום דניחא
ליה לקבל המים במקום הזה, בזה קאמר דאין שומעין לבעל החצר, ע"ש
ודוק: סעיף ח' = לבנות תחת הצנור. דרישה [סעיף י"ב] הוכחתי
והרא"ש [פ"ג סי' ע"ב] דמותר לבנות
תחתיה ע"ש, ולא כטור [שם] שפסק לחלק בין של עץ לשל אבן, ותמה על הרא"ש למה לא הביא בפסקיו האוקימתא שבגמרא [גיט"ע"א] שמחלקת בין
של עץ לשל אבן, ובי"ה הסכים עמו. ושם דרישה תכחתי ופירשתי הסוגיא שבגמרא בענין אחר, וכו' נמיטנו בס"ד כמה קושיות שהניח הב"י ב"ע ע"ש:

ע"ד להם
סעיף ר' בסופו. ואם סתם ולא סייחה בו לאלתר, הויה חזקה. [ב"י סעיף י"ז בשם י"ז ע"ב מדפי הרי"ף] והיה לכל דברים אלו שהוקת עשייתן והסתרתן בכדי
שיוכל לומר ראית ונתפייסת. אבל אם הרב הכותל או כיוצא בזה שנעשה סמילא, אם רצה לבנותו צריך לעשות הצנור. [ב"י חודש א' בשם הרשב"א בתשובה
ח"א סי' אלף קל"ג:]

מורי זהב
דחבא מיירי ששייר המוכר לעצמו, וכתב זה למ"ד [ב"ב ס"ד ע"ב] לא אמרינן מוכר בעין יפה מוכר:

באר הגולה
סעיף ד' מ. כחכ הרב המגיד [פ"ח משכנים ה"ה], לא שיהיה פירוש
האוקימתו [שם [גי' ע"ב] כן, אלא ממוין נלמד שלא נחלקו אלא אם בעל
החצר יכול לקצר או לשנות, אלא בעל הגג נראה שהכל מודים דיכול לשנות,
דמה לו לבעל החצר בכה. סעיף ח' ג' אוקימתא דרב ירמיה בר אבא
אמתימתין שם [גי' ע"ב].

מורי זהב
דחבא מיירי ששייר המוכר לעצמו, וכתב זה למ"ד [ב"ב ס"ד ע"ב] לא אמרינן מוכר בעין יפה מוכר:

ביאור הגר"א
כו. כדאמרינן. שם ס' א', וכפירוש הרמב"ם [פ"ח משכנים ה"ה] דמשום
מחילה, ובסבירא הראשונה נסיון קני"ד סעיף י"ב בהג"ה: כה. וכן אם כו'
בדרך מחילה. ר"ל דכסה"ג לענין מחילה בעל הסמירה צריך מעשה הניכרת,
כמ"ש שם [סימן קני"ד סעיף י"ב] בהג"ה וכל זה כשסתם כו' וכמ"ש שם
[סק"י]: כו. אבל אם נפל. דכל שפול דבר המחזיק לא הפסיד חוקתו
כמ"ש שם כ' ב', וכמ"ש בתוספתא [פ"א ה"ה] לענין שוכך על מחזיקין ואם
לקחו, כ"ג א', וכמ"ש נסיון קני"ה סעיף כ"ד, וכמ"ש ו' א' אחזיק להורדי אחזיק לכשורי, שאפילו ינטל או נפלה הסודרי, לא הפסיד חוקתו ואפילו לכשורי: כו.
ואם עשה כו'. ר"ל דכאן מיד ששחק הוי מחילה כ"ל [סק"י]: סעיף ד' כה. רצה כו' אר. ר"ל אע"ג דלפניו שם [גי' ע"ב] בבעל החצר אם יכול, אבל
בבעל הגג מודי, כמ"ש שם ג"ט א' לדידי קני כו', וכמ"ש הנ"י שם [ל"א ע"ב מדפי הרי"ף] דלא קאמר לדידי קני איגרך למי, משמע דלא קני רק המים, ח"ש
שלא החזיק כו'. וגם אין יכול לעכב מטעם שלא שעבדתי מקום אחר בתוך למי, שאפילו משפטי נטפוי יכול לשנותו כמ"ש שם ו' א', וכמ"ש ב"ע סעיף י'. וכן אין
יכול לעכב בקטורו שיויר מהר, שהרי יכול לשנותן לרפא דאורבני וכמ"ש שם [וי' ע"א] ושם [סעיף י']:

באר היטב
לבעל החצר. [מים הניגרים תחת הקרקע ממעין למעין יש להם חוקה. מהר"ם
גלאנטי סי' פ"ה, ועיין בתשובת מג"ע ח"ב סי' ז"ל. כה"ג [הגה"ט אות
ל-ל"א]:

באר היטב
לבעל החצר. [מים הניגרים תחת הקרקע ממעין למעין יש להם חוקה. מהר"ם
גלאנטי סי' פ"ה, ועיין בתשובת מג"ע ח"ב סי' ז"ל. כה"ג [הגה"ט אות
ל-ל"א]:

חידושי רעק"א
החצר לאשר כשלא היה שם המחז, אינו יכול לחזור לעשות מחז, ע"ש. ולענין דין זה
צ"ע:

חידושי רעק"א
החצר לאשר כשלא היה שם המחז, אינו יכול לחזור לעשות מחז, ע"ש. ולענין דין זה
צ"ע:

חידושי רעק"א
החצר לאשר כשלא היה שם המחז, אינו יכול לחזור לעשות מחז, ע"ש. ולענין דין זה
צ"ע:

חידושי רעק"א
החצר לאשר כשלא היה שם המחז, אינו יכול לחזור לעשות מחז, ע"ש. ולענין דין זה
צ"ע:

סימן קנג ש"ך ס"ק ר. ובתשובת מהר"אן, י"ב, שם כתב אהיה נפול הסתל ועמד קך
שנים הרבה דיכול לחזור ולבנות עם המחז, זה דוקא נגד היורש החצר, אבל אם מכה

כריפי דלורנני זענין אחר וכמ"ש ודוק: סעיף י"ב ב"ה וקנה מראובן שיקבל ב"ה. מה שכתב כאן וקנה, ולא קאמר והחזיק על ראובן, משום דמחורבה לא שייך חזקה כמו שכתבו הטור והמחבר בסיומן ק"ל. טור סעיף י"ח והמחבר סעיף ט"ז ע"ש: ב"ה ובי גגו ש"ש שמעון שקנה מראובן שיקבל ע"ג גג ראובן ב"ה. לפי נוסח זה נספריס ישנים, י"ל דזה קאי אמ"ש לפני זה, והמזיר מי גגו לחצירו... של שמעון נכתמילה, ע"ז קאמר שעוד המזיר גם מי גגו של שמעון שקנה מראובן שיקבל על גגו ועכשיו חצרין לחצר שמעון. אבל נוסח זה אינו נכון, דא"כ שיקבל גגו הו"ל למימר, ולמה חזר וכתב גג ראובן. ועוד, דהא לא קנה מראובן שיקבל על גגו אלא בחורבמו.

חבירו בונה שהרי הוחזקו מימיו של זה לירד לחצר חבירו.

יא ^(ט)מי שבא להגביה השופכין כדי שיהיו יורדים ממקום גבוה שזה ודאי מוסיף בהיזק הוא אין שומעין לו וכן כל כיוצא בהם ^(ט)ויש מתירין גם בזה. הגה ^(י)ואם רוצה להספיל הנזר צעל החצר מעכב עליו שהרי יכול לזנות תחמיה וכשיספילה לא יוכל לזנות תחמיה כל כך. יב ^(כ)ראובן היה לו בית אצל חצר שמעון

לכן נראה דה"ג, ומי גגו של שמעון שקנה מראובן שיקבל על גג ראובן וחרצין לחצר שמעון עם מי גג כ"ו, וכן הוא לשון הטור [סעיף י"ט]: "הג"ה. וכתב בשו"ת רשב"א [ח"א] סי' אלף קל"ה על אחד שהיו מימיו יורדין לחצר חבירו, וקיבל קנין לסלקו מן זמן מה, ומת מן הזמן, וירשיו טוענין שאין צריכין לסלק דהוי קנין דברים בעלמא, והשיב דאין זה מיקרי קנין דברים כ"ו, ומה, הרי הודה ראובן שאין לו (טענה) [*טענת] חזקה על חצר שמעון וא"כ כמה זכה הירש, עכ"ל ד"מ י"ט. עד כאן הג"ה: ב"ה ממחין בידו ש"א ישפוך שם החמה. נראה דמשה לא דוקא קאמר, אלא גם ארבע ושלושה אסור לשפוך, כיון שלא החזיק אלא לאחמ:

ע"פ ד"ס. ובי"ה בסו"ת קניגסברג ועוד

ומי גגו נוטפים לחצר שמעון ונפל ביתו של ראובן ושוב בנה שמעון בית בחצירו ^(כ)ויקנה מראובן שיקבל מי גגו בחברתו בכל מקום שירצה ואחר כך בנה ראובן חרבתו והחזיר מי גגו לחצירו של שמעון ככתמילה ^(כ)ומי גגו של שמעון שקנה מראובן שיקבל על גג ראובן [והחרים לחצר שמעון עם מי גג ראובן] ושמעון טוען שאין לו לקבל מי גגו דראובן אלא אדרבא הוא צריך לקבל מי גגו הדין עם שמעון. הגה ^(כ)ראובן שמימיו יורדין על גגו של שמעון והחזיק בזה וזא שמעון להגזיה גגו צריך לזנות בשלו כדי הנחת מרזב במקום ראשון שלא יפסיד חבירו. ^(כ)מי שהחזיק בחצר חבירו לשפוך זה מי כניסה אחת ^(כ)ממחין בידו שלא ישפוך זה חמשה כניסות וכן אם החזיק למי גשמים

ציונים ומקורות (כ) טור סעיף ט"ז בשם בעל הפשוט אחר מי מחאה והמניח משנה ספ פ"ח משכנים ה"ו. ד"מ ט"ו. (כ) טור ספ בשם הרמ"ה פ"ג סי' רס"ו. * ב"י סעיף י"ח בשם רשב"ם פרק חזקה ב"ח ע"ב ד"ה שאם. (ל) טור ספ. (מ) טור סעיף י"ט בשם משנה הרא"ש כלל צ"ט סי' ה'. (נ) מנחת כ"ח סי' ט"ז. ד"מ י"ט. (ז) כ"י פ"ק ד"כ"ג ג' ע"ב מדפי הרי"ף. ד"מ ספ. (ז) תוספת מהדורת הסמי"ע, ראה סמי"ע סק"ב. וכעין זה בערך לחם.

ערך לחם

סעיף י' בסופו. גג ראובן שנוטף למרזב שבגג שמעון, ורוצה שמעון להגביה גגו, צריך לזנות בשלו כדי הנחת מרזב במקום ראשון כדי שלא יפסיד חבירו. (ב"י סעיף י"ח בשם מרדכי ג"כ סי' תע"ג) סעיף י"א בסופו. וכתב ריב"ל [ח"א] סי' פ"ד דבעל הגג מיקרי מוחזק כיון שאין הנוק מבורר, ובסי' פ"ה כתב שרוב חכמי עירו חלקו וסוברים שבעל החצר מיקרי מוחזק, ועיין הרש"ך [ח"ב] סי' (ק"ק) ופני"א. בא להשפיל חצירו אין שומעין לו כמו

שביארנו שיכול בעל החצר לזנות תחתיו. (טור סעיף ט"ז בשם הרמ"ה פ"ג סי' רס"ו) סעיף י"ב ע"ג גג ראובן כ"ו החזיר לחצר שמעון עם מי גגו של ראובן ושמעון כ"ו (השלמת החסר. דהא ש"נ ל' בסופו. מי שהחזיק על ביב חבירו לשפוך מי בכניסה אחת, ממחין בידו שלא ישפוך בה חמש כניסות, או אם החזיק למי גשמים לבד ממחין בידו שלא ישפוך מי בכניסה. (ב"י סעיף י"ט בשם נ"י ג' ע"ב מדפי הרי"ף)

ביאור הגר"א

סעיף י"א ל"ט. מי שבא. מדפליגי (ו' ע"א) ננטפי ושפכי, ואף להמחיר, משום דאין מוסיף החזיק: (ליקוט) מי שבא כ"ו. דהא ר"נ [שם] דלמר לזריפא דלורנני לא, ודאי דלוקר בתוספת החק, ואפ"ה קאמר לחזיק לנטפי, אלמא דה"ק דלמי מוסיף בחזקו, וא"כ רב יוסף דממיר בצריפא י"ל ג"כ מה"ט. רמב"ן [שם ד"ה ואחזיק] (ע"כ): מ. ויש מתירין. טור [סעיף ט"ז] בשם רמ"ה [פ"ג סי' רס"ו], דס"ל כפירוש (רש"י) [רש"י שם ד"ה אבל] צפירוש זריפא דלורנני, זה ודאי מוסיף בחזקו הוא: סעיף י"ב מא. מי שהחזיק. כ"ל בסעיף י"א מי שזא כ"ו, וכמ"ש שם [סקל"ט]. וכתב [הג"ה] המובא בציונים אחר ל"ג, והא דמניח בתוספת החזיק לגשמים החזיק לכניסה החזיק לכניסה החזיק לגשמים, והוא תוספתא ב"מ פ"א ה"ז, והמניח משנה פ"ח משכנים ה"ו] העמיק לכניסה אחת שופך חמש כניסות, מילתו שם אי"ר בשופך לזיב, ח"ש אצל השופך כ"ו, ופירש בעל המפה דוקא בשופך גרשמו דרך כ"ו:

באר הגולה

סעיף י"א ז. כן כתב הרב המגיד שם [פ"ח משכנים ה"ו] בשם הרמב"ן (ו' ע"א ד"ה ואחזיק) והרשב"א ז"ל [שם ד"ה אחזיק לנטפי] והצ"ח הבי"י [סעיף י"ח], ושכן כתב הג"י [שם ג' ע"ב מדפי הרי"ף]. סעיף י"ב ק. טור סעיף י"ט בשם משנה א"ו הרא"ש כלל צ"ט סי' ה'. ד. ה"א א"ס קיבל קנין לסלק מן זמן מה שלא יהיו המים יורדין לחצר חבירו, ומת מן הזמן, הירשית מחויבים לסלק, ואין זה קנין דברים בעלמא, שהרי הודה אביהם שאין לו טענת חזקה על חצר שמעון, וא"כ כמה זכה הירש. משנה הרשב"א סי' אלף קל"ה. סמ"ע [סק"ב בהג"ה] בשם ד"מ.

פתחי תשובה

סעיף י"א ב. ויש מתירין. עיין בתשובת רבינו עקיבא איגר [קמא] סי' קנ"א בסופו [קונטרס במילי דנויקין], שהביא דמהריב"ל בתשובה (ח"ב כלל) נח"א [סי' פ"ד ופ"ה] כתב, דכיון דאיכא ספיקא דרבוותא אי הוי כמוסיף בנזק או לא, רשאי להגביה, דאדם מזהיר שלא יזיק לחבירו, וכל זמן שאין חבירו מברר דהוא מוזק לו אין שומעין לו. ולא דמי למ"ש הרשב"א [בתשובה ח"ג סי' קס"ב] הובא [סעיף י"ז] בענין הפלוגתא אי מהני קנין לנזק קוטרא ובית הכסא, דאם כבר סמך אין מחייבין אותו אוהו לסלק ואם בא לעשות אין מניחים אותו, הרי כיון דבא לחדש דבר ונקרא מוציא, עליו לברר. דשאני התם דהנזק מבורר והוא בא לזכות מצד הקנין, וכיון דהוי ספק בקנין קיימא אחזקה דיכול למחות בו, משא"כ הכא דהספק בעיקר הנוק אם מוזק אוהו. ובתשובת מהרי"ט ח"ב [חרי"ט] סי' ע"ה השיג עליו, דגם בנידון דמהריב"ל נזק דצינור על חצר חבירו מבורר הוא, אלא שבא לזכות בחזקה שהחזיק ורוצה עתה להגביה, וכיון שיש ספק אם גם זה בכלל החזקה, י"ל דאינו יכול להגביה כמו בנידון דהרשב"א. והוא ז"ל כתב לישב, דסברת מהריב"ל כיון דהחזקה מבוררת וקנה בודאי מקום הנחת הצינור שיקלחו מימיו, הוי כעושה בשלו, ומה שמגביה הוי ספק היות כ"ו, ע"ש היטב. ועיין מה שכתבתי לקמן סימן קנ"ה סעיף י"ט סק"ד:

באר היטב

ע"ג לזקן, ותמה על הרא"ש ע"ש. ועיין מ"ש הט"ו כזה: סעיף י"ד. בונה. עיין בתשובת ח' לז ספר א' כלל י"ד סי' פ"ד. ש"ך [סק"ט]: סעיף י"ב טו. חמש. לאו דוקא קאמר, אלא גם ארבע ושלוש אסור לשפוך, כיון שלא החזיק אלא לאחמ. סמ"ע [סק"ט]:

אמרי ברך

סימן קנג מחבר סעיף י"א. וכן כל כיוצא בהם ויש מתירין כ"ו. ג"כ, ועיין ב"מ [שם] ובלא"ט פלפולו ז"ל, ומיהו כבר כתבתי בסמוך [שם י"ב] דוקא שאין לו חזק בזה שאין יכול להשתמש כלל אלא שאין טוח לו להשתמש ככתמילה, דלאו ית לו חזק ממש ודאי מרזב גם הרפ"ה [פ"ג סי' רס"ו] והרשב"ם [ו' ע"א ד"ה אבל] דלמי יוכל להגביה, ולכן דקוק רכשו וכמו בסמוך [שם י"ז] שהעמיק תוספי זה על זה מאלו שאין טוח להשתמש תחתיו כ"ו, כלומר דאם לא היה יכול לשמש כלל פשוטא דמעכב על ידו כ"ו, עכ"ל יע"ש:

חידושי רעק"א
סמ"ע ס"ק כ"ו. ותו הרי הודה. ג"כ, משמע דממילא דכלל קנין לסלק הוי הודאה, וממקור הדין כמשנת הרשב"א לא משמע כן, אלא דהיה כתוב כן בשטר שמועה על עצמו. ועיין מ"ש בגליון לקמן סימן קנ"ד סעיף י"ט:

